

תכנית הרחקת המסתננים

נתונים ומענה לטענות הנגד

ניסן תשע"ח - מרץ 2018

ממשלת ישראל הגיעה להסכמה עם שתי מדינות באפריקה כי החל מאפריל 2018 יועברו אליהן מי שהסתננו לישראל שלא כדין, לא הגישו בקשת מקלט או שבקשתם נבחנה ונדחתה, ולא ניתן להחזירם אל מדינת המוצא שלהם. הממשלה החלה בהכנות לקראת ביצוע ההרחקה לאחר שבגץ קבע בפסק דין מפורט כי הרחקה כפויה שכזו מותרת.

נגד ההחלטה הזו מתנהל בחודשים האחרונים קמפיין חסר תקדים. הקמפיין מציג תשתית עובדתית שקרית ומניפולטיבית, ומכוון בפועל להשארת המסתננים לצמיתות בישראל - בניגוד למתחייב מאמנת הפליטים ובניגוד למדיניות ההגירה של ישראל כמדינת הלאום של העם היהודי.

בעמודים הבאים נבקש להתמודד עם טענות מרכזיות שמועלות נגד תכנית ההרחקה. אנו סבורים כי הנגשת מידע בנושא תבהיר לציבור המתעניין כי החלטתה של ממשלת ישראל ראויה ואחראית, וכי היא איננה חורגת מסטנדרטים בינלאומיים מקובלים.

ד"ר אביעד בקשי, עו"ד שירה קאהן, עו"ד אהרן גרבר

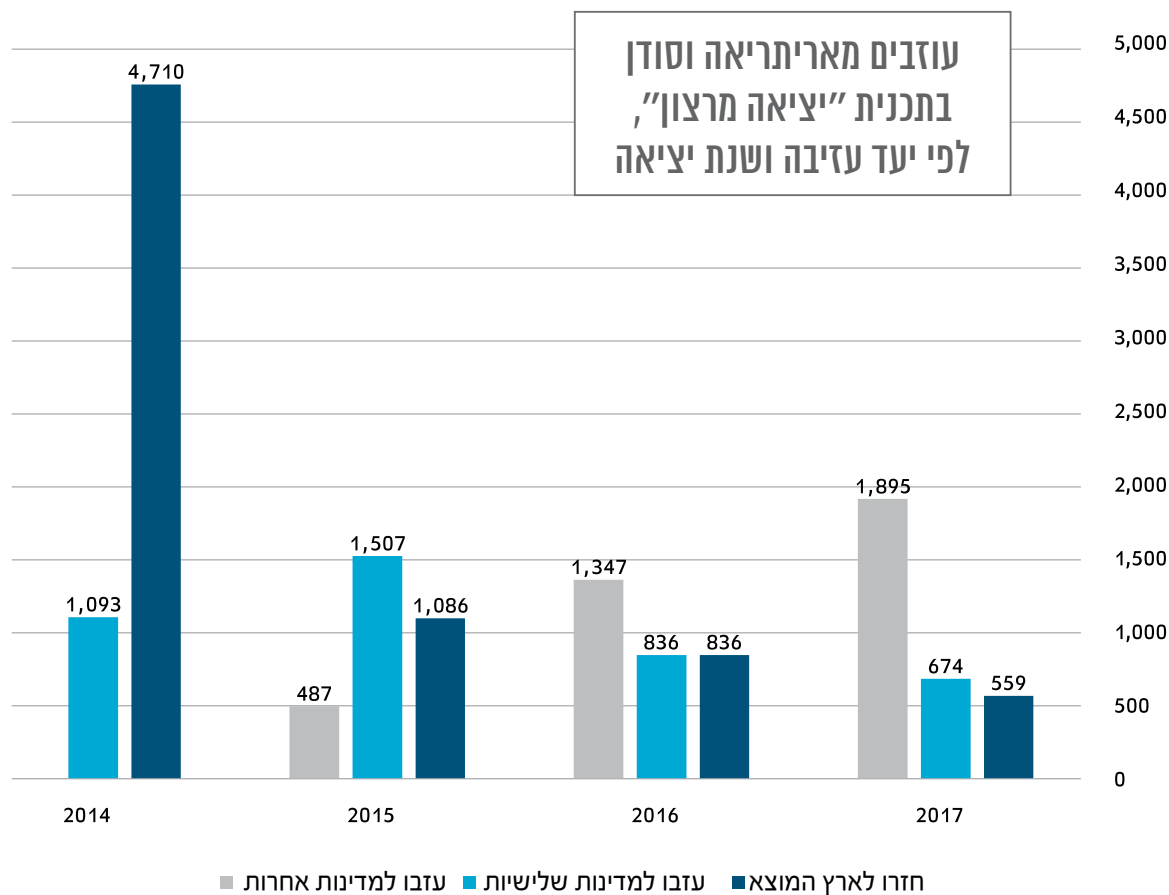
פורום קהלת

"ישראל מגרשת פליטים"

"המסתננים נשלחים אל מותם"

המורחקים אינם פליטים:

- התכנית תיושם רק כלפי מסתננים שלא הגישו בקשת מקלט או שבקשתם נדחתה, ולא כלפי פליטים.¹
- מרבית מסתננים לישראל הם גברים בגילאי 20-40 - פרופיל של הגירת עבודה ולא של פליטים.²
- נשים, ילדים ואפילו אבות לילדים לא מורחקים בשלב זה.
- המשפט הבינלאומי מאפשר הרחקה אפילו של פליטים למדינה בטוחה שלישית - קל וחומר מי שנשללה טענתו לפליטות או כלל לא נטענה.³
- בג"ץ שבחן את הנעשה ברואנדה אישר שההרחקה אליה בטוחה וחוקית.⁴
- בימ"ש קבע שסיפורי הזוועות אודות העתיד הצפוי למורחקים ברואנדה אינם מהימנים.⁵
- על פי נציבות האו"ם לפליטים מדיניות קבלת הפליטים באוגנדה כיום היא מהמתקדמות בעולם.⁶
- מאז 2014 עזבו מרצונם למעלה מ-2500 מסתננים מישראל לרואנדה ואוגנדה לאחר קבלת מענק ממדינת ישראל, ללא חשש לחייהם.⁶

מתוך: נתוני זרים בישראל 2018 - רשות האוכלוסין וההגירה

- במסגרת ההליכים המשפטיים בית המשפט בחן ואישר את ההסכמים ומנגנוני היישום והבקרה הכלולים בהם.⁷
- קיומם של הסכמים בינלאומיים חסויים הוא פרקטיקה מקובלת ביחסים בינלאומיים. העמדה כי מדינה מנועה מלפעול באמצעות הסכמים סודיים בלתי מתקבלת על הדעת.
- מדינת ישראל ידועה בסיוע שהיא מגישה למדינות לאחר אסונות הומניטאריים, בפיתוח חקלאות ובתכנון משק מים.
- מנגד - יש בעולם מיליארדי אנשים במדינות שלא מכבדות זכויות אדם ובמצב כלכלי ותברואתי לקוי - האם מחובתנו ומיכולתנו לקלוט את כולם?
- קליטה נרחבת מתמרצת את תעשיית המבריחים ואת התופעות הנלוות לה - סחיטה, טביעה, חטיפה ועינויים לשם כופר, רצח ואונס.⁸
- ישראל מחויבת לאמנת הפליטים, פועלת לפיה ומקיימת ביקורת שיפוטית לאורה.⁹
- מי שהטיפול בבקשת המקלט שלו טרם הושלם לא יורחק (למרות שהאמנה מתירה הרחקת פליטים למדינה שלישית). הקבלת תכנית ההרחקה למצב הפליטות בשואה, או פליטות בכלל, היא דמגוגיה לשמה.
- מבקשי מקלט רבים נהנים בישראל ממעמד זמני של אי הרחקה שמאפשר להם לעבוד בישראל.
- בשנים האחרונות העניקה ישראל מעמד לכ-1000 מסתננים שהגיעו מדארפור.¹⁰
- חשוב לזכור - אמנת הפליטים מעניקה מקלט זמני למי שהוכר כפליט. בניגוד לכך, הקמפיין מוביל לקליטת המסתננים בארץ באופן קבוע, בניגוד לאמנה ולרציונאל של מדינת ישראל כמדינת לאום.
- קליטה רשמית של מסתננים תחזיר את המוטיבציה להיכנס לישראל: מהים, מהערבה, מנתב"ג, ממנהרות ומכל דרך אחרת. הגדר לבדה לא תעזור.¹¹
- מרבית ההגירה מאפריקה לאירופה נעשית בדרך הים בהעדר גבול משותף.
- העולם כולו ניצב בפני "נדידת עמים" נרחבת שמתממשת גלים-גלים לכיוונים שונים בהתאם לנסיבות משתנות. ברגע ששערי אירופה יצטמצמו מדינת ישראל עלולה לספוג גל הגירה חסר תקדים, אם לא תעצב מראש מדיניות נחרצת שאינה מעודדת הגירה לגבולותיה.
- הטענה שמדובר רק ב-37,000 נאמרה גם כאשר היו 6,000 ואפילו 600 - והמספרים רק גדלו. (הירידה מ 60,000 היא תוצאת המדיניות שאותה מבקשים כעת להפסיק).¹²
- 37,000 זהו מספר שאינו כולל ילודה, דרישה עתידית לאיחוד משפחות ולמעשה יצירת מיעוטים אתניים-לאומיים חדשים בישראל.

"ההסכמים עם מדינות היעד חסויים ולכן לא ניתן להסתמך עליהם"

"ראוי לקלוט אנשים ממדינות חלשות- גם אם אינם פליטים"

"כיצד אנו שהיינו פליטים יכולים לדחות את המתדפקים על דלתינו?"

"ההסתננות כבר נבלמה בזכות הגדר. מדובר ב-37,000 איש בלבד - נקלוט אותם ונסגור את הסיפור"

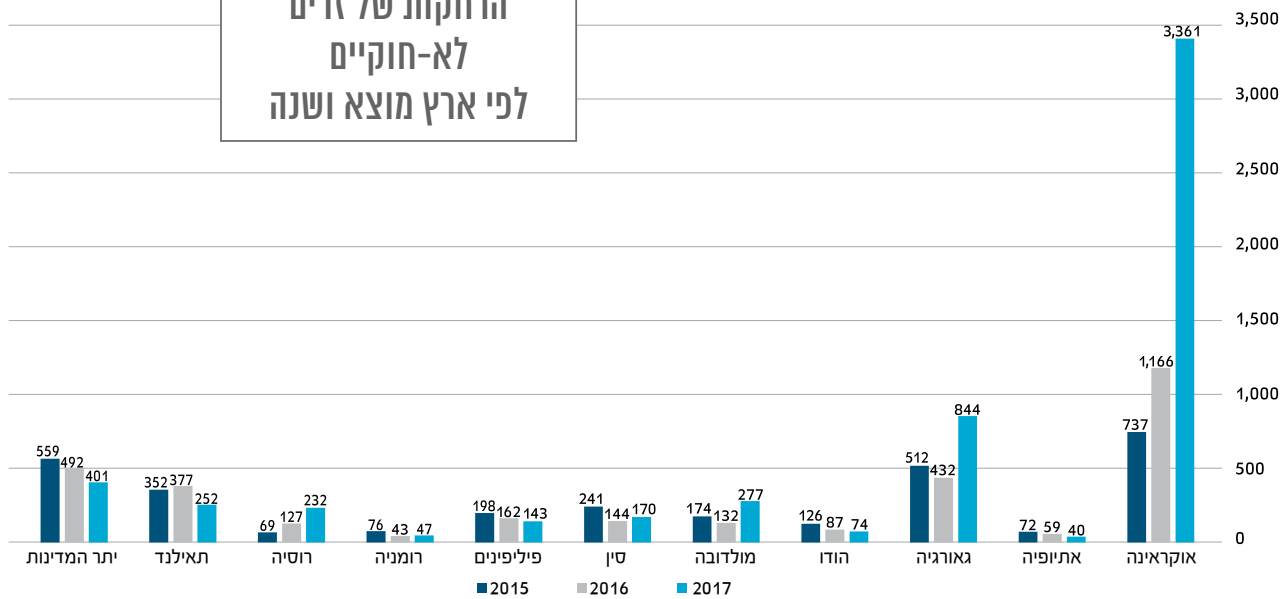

מסתננים מאפריקה בניסיון להגיע לאירופה

- מדובר בסיפורי בדים. מדינת ישראל פועלת להרחקת כל שוהה בלתי חוקי ללא קשר לצבע עורו.
- בשנת 2017 גירשה ישראל 3,361 אוקראינים ו-844 גיאורגים לאחר שבקשות-סרק שלהם לפליטות נבחנו ונדחו.¹³

"ההרחקה מופעלת באופן גזעני דווקא כלפי אנשים שחורי עור"

הרחקות של זרים לא-חוקיים לפי ארץ מוצא ושנה

- כאמור, הסכמי הרחקה למדינות שלישיות מקובלים בעולם כגון באוסטרליה ובארצות הברית.¹⁴
- מדינות מערביות רבות מרחיקות אנשים בכפייה.¹⁵
- חשוב לזכור שמלכתחילה לא קיימת למסתננים כל זיקה למדינת ישראל.

"אנשים מורחקים למדינות שאין להם כל קשר אליהן"

**"ישנן עדויות
על התעללות
מזעזעת
שהאנשים הללו
עברו בסיני"**

- אכן מדובר בתופעות מחרידות. אולם ישראל אינה מתכוונת להרחיק את האנשים הללו לסיני וגם מדינת המוצא שלהם איננה סיני.
- מדובר בטיעון שרק מצדיק ביתר שאת את תכנית ההרחקה: דווקא עידוד ההסתננות לישראל באמצעות הצעת אופק קליטה למסתננים, הוא שיעודד את תעשיית הברחות בני האדם ויעודד אנשים לעבור באותם מדורי גהינום.

**"כיצד יתכן
שבאירופה אחוז
ההכרה בפליטים
גבוה הרבה יותר
מישראל?"**

- אירופה היא מופת למדיניות הגירה כושלת. ערים בולטות בה מאבדות את צביוןן. הלקח ממדיניות אירופה הוא דווקא מה אסור לעשות.¹⁶
- באירופה עצמה קיימת מגמת התפכחות, ומתפתחת מדיניות הגירה קשוחה יותר כלפי פליטים בכלל ואריתראים בפרט.¹⁷
- אירופה בעלת ילודה שלילית וזקוקה כלכלית להיקף הגירה רחב - בניגוד לישראל.¹⁸

**"אריתראים
מחויבים בגיוס
לצבא למשך 25
שנה שכמוהו
כעבדות"**

- וועדות חקירה של מדינות שונות, כדוגמת דנמרק ובריטניה וכן דו"ח ה-EASO מעידים כי מצב זכויות האדם באריתריאה בשנים האחרונות הולך ומשתפר.¹⁹
- על אף השיפור, מצב זכויות האדם באריתריאה בעייתי בדומה למצב שבו נתונים מיליארדי אנשים החיים בדיקטטורות. בעייתיות זו איננה מצדיקה עילת פליטות אוטומטית על פי אמנת הפליטים. אך בגינה, ישראל נמנעת מלהחזיר מסתננים לאריתריאה ובדיוק לשם כך נועדה תכנית ההרחקה למדינה שלישית.
- דווקא באירופה יש יותר ויותר אינדיקציות לכוונה להחזיר אריתראים ישירות לאריתריאה.²⁰
- חלק מהמסתננים כלל לא מאוימים בעניין זה: אמהות לילדים ותומכי המשטר.
- בשנים 2015-2017 חזרו 2,033 אריתראים מרצונם החופשי לאריתריאה וקבוצות תיירים מאריתריאה נכנסות לישראל וחוזרות כעניין שבשיגרה.²¹

**"מדוע לא להשתמש
במסתננים ככוח
עבודה במקום לייבא
עובדים זרים?"**

- עובד זר מגיע ארצה בחוזה מוגבל בזמן, חוזר (או מוחזר) למדינתו בתום החוזה, ואין לו אופק השתקעות בישראל. ניתן אף לבחור מראש מדינות מוצא שאוכלוסייתן לא נוטה לחפש השתקעות. המסתננים לעומת זאת משתקעים בישראל.
- הענקת מעמד למסתננים תאותת לכמות בלתי מוגבלת של מסתננים פוטנציאליים כי ההסתננות לישראל משתלמת ותחדש גל הסתננות לישראל הרבה מעבר לצרכי משק העובדים הזרים.

”צריך לפזר אותם בארץ ולתת להם לעבוד ולא להרחיק אותם”

- ב-2009, כאשר רצו לפזר את המסתננים בארץ ולאסור עליהם להתגורר בין גדרה לחדרה מיהרו ארגוני התמיכה במסתננים לעתור לבג”ץ נגד תכנית הפיזור, והמדיניות בוטלה.²²
- המסתננים מתפזרים היכן שיש עבודה ורשאים לעבוד בכל מקום בארץ.
- לא רק שאיסור על העסקת המסתננים לא נאכף, אלא שהם תובעים בבתי הדין לעבודה זכויות כעובדים והחוק הישראלי מגן עליהם.
- גם חוק הפיקדון שחוקק מכיר במפורש בזכותם לעבוד ובחובות המעסיק כלפיהם.

הערות

- 1 נוהל הרחקה למדינות השלישיות
https://www.gov.il/BlobFolder/policy/third_country_deportation_procedure/he/10.9.0005_0.pdf
 - 2 http://www.cbs.gov.il/www/2_hodaot2017n/20_17_217b.pdf
 - 3 עמ”מ 8101/15 אלמסגד גרסיוסוס צגטה נ’ שר הפנים, פסקה 39 לפסק דינה של הנשיאה נאור (פורסם בנבו, 28.08.17):
 ”אין אף כלל של המשפט הבינלאומי האוסר על העברתם של מבקשי מקלט למדינה שלישית.”
 - 4 עמ”מ 8101/15 אלמסגד גרסיוסוס צגטה נ’ שר הפנים, פסקה 103 לפסק דינה של הנשיאה נאור (פורסם בנבו, 28.08.17).
 - 5 עמ”מ (מינהליים ב”ש) 5126-07-15 א.ג.צ נ’ מדינת ישראל שר הפנים, פסקאות 21-22 לפסק דינה של השופטת רחל ברקאי (פורסם בנבו, 08.11.15).
 - 6 http://www.unhcr.org/afr/news/6_latest/2018/1/5a716d994/grandi-praises-ugandas-model-treatment-refugees-urges-regional-leaders.html
 - 7 עמ”מ 8101/15 אלמסגד גרסיוסוס צגטה נ’ שר הפנים, פסקה 88 לפסק דינה של הנשיאה נאור (פורסם בנבו, 28.08.17).
 - 8 דו”ח של נציבות האו”ם לפליטים בשוויץ הפורש תמונה רחבה של נתיבי ההברחה של אזרחי אריתריאה, והגורמים השונים שמעורבים בה.
<https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/human%20smuggling%20and%20trafficking%20from%20Eritrea%20to%20Sudan%20and%20Egypt.pdf>
- 1 נוהל הרחקה למדינות השלישיות
https://www.gov.il/BlobFolder/policy/third_country_deportation_procedure/he/10.9.0005_0.pdf
 - 2 http://www.cbs.gov.il/www/2_hodaot2017n/20_17_217b.pdf
 - 3 עמ”מ 8101/15 אלמסגד גרסיוסוס צגטה נ’ שר הפנים, פסקה 39 לפסק דינה של הנשיאה נאור (פורסם בנבו, 28.08.17):
 ”אין אף כלל של המשפט הבינלאומי האוסר על העברתם של מבקשי מקלט למדינה שלישית.”
 - 4 עמ”מ 8101/15 אלמסגד גרסיוסוס צגטה נ’ שר הפנים, פסקה 103 לפסק דינה של הנשיאה נאור (פורסם בנבו, 28.08.17).
 - 5 עמ”מ (מינהליים ב”ש) 5126-07-15 א.ג.צ נ’ מדינת ישראל שר הפנים, פסקאות 21-22 לפסק דינה של השופטת רחל ברקאי (פורסם בנבו, 08.11.15).
 - 6 http://www.unhcr.org/afr/news/6_latest/2018/1/5a716d994/grandi-praises-ugandas-model-treatment-refugees-urges-regional-leaders.html
 - 7 עמ”מ 8101/15 אלמסגד גרסיוסוס צגטה נ’ שר הפנים, פסקה 88 לפסק דינה של הנשיאה נאור (פורסם בנבו, 28.08.17).
 - 8 דו”ח של נציבות האו”ם לפליטים בשוויץ הפורש תמונה רחבה של נתיבי ההברחה של אזרחי אריתריאה, והגורמים השונים שמעורבים בה.
<https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/human%20smuggling%20and%20trafficking%20from%20Eritrea%20to%20Sudan%20and%20Egypt.pdf>
- 1 נוהל הרחקה למדינות השלישיות
https://www.gov.il/BlobFolder/policy/third_country_deportation_procedure/he/10.9.0005_0.pdf
 - 2 http://www.cbs.gov.il/www/2_hodaot2017n/20_17_217b.pdf
 - 3 עמ”מ 8101/15 אלמסגד גרסיוסוס צגטה נ’ שר הפנים, פסקה 39 לפסק דינה של הנשיאה נאור (פורסם בנבו, 28.08.17):
 ”אין אף כלל של המשפט הבינלאומי האוסר על העברתם של מבקשי מקלט למדינה שלישית.”
 - 4 עמ”מ 8101/15 אלמסגד גרסיוסוס צגטה נ’ שר הפנים, פסקה 103 לפסק דינה של הנשיאה נאור (פורסם בנבו, 28.08.17).
 - 5 עמ”מ (מינהליים ב”ש) 5126-07-15 א.ג.צ נ’ מדינת ישראל שר הפנים, פסקאות 21-22 לפסק דינה של השופטת רחל ברקאי (פורסם בנבו, 08.11.15).
 - 6 http://www.unhcr.org/afr/news/6_latest/2018/1/5a716d994/grandi-praises-ugandas-model-treatment-refugees-urges-regional-leaders.html
 - 7 עמ”מ 8101/15 אלמסגד גרסיוסוס צגטה נ’ שר הפנים, פסקה 88 לפסק דינה של הנשיאה נאור (פורסם בנבו, 28.08.17).
 - 8 דו”ח של נציבות האו”ם לפליטים בשוויץ הפורש תמונה רחבה של נתיבי ההברחה של אזרחי אריתריאה, והגורמים השונים שמעורבים בה.
<https://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/human%20smuggling%20and%20trafficking%20from%20Eritrea%20to%20Sudan%20and%20Egypt.pdf>

פורום קהלת הוא מכון מחקר השוכן בירושלים ופועל לעיגון מעמד הקבע של ישראל כמדינת הלאום של העם היהודי, לחיזוק הדמוקרטיה הישראלית, קידום חירות הפרט ועידוד יישום עקרונות השוק החופשי בישראל. הפורום איננו מפלגתי ונשען על מקורות עצמאיים פרטיים ללא מימון ישיר או עקיף ממדינת ישראל או מכל ישות מדינית אחרת. כל תוצרי הפורום מוגשים למקבלי ההחלטות ולציבור ללא תמורה.

פורום קהלת (ע"ר)

רח' עם ועולמו 8, ירושלים 9546306

טל': 02-6312720 | פקס: 02-6312724

office@kohelet.org.il | www.kohelet.co.il